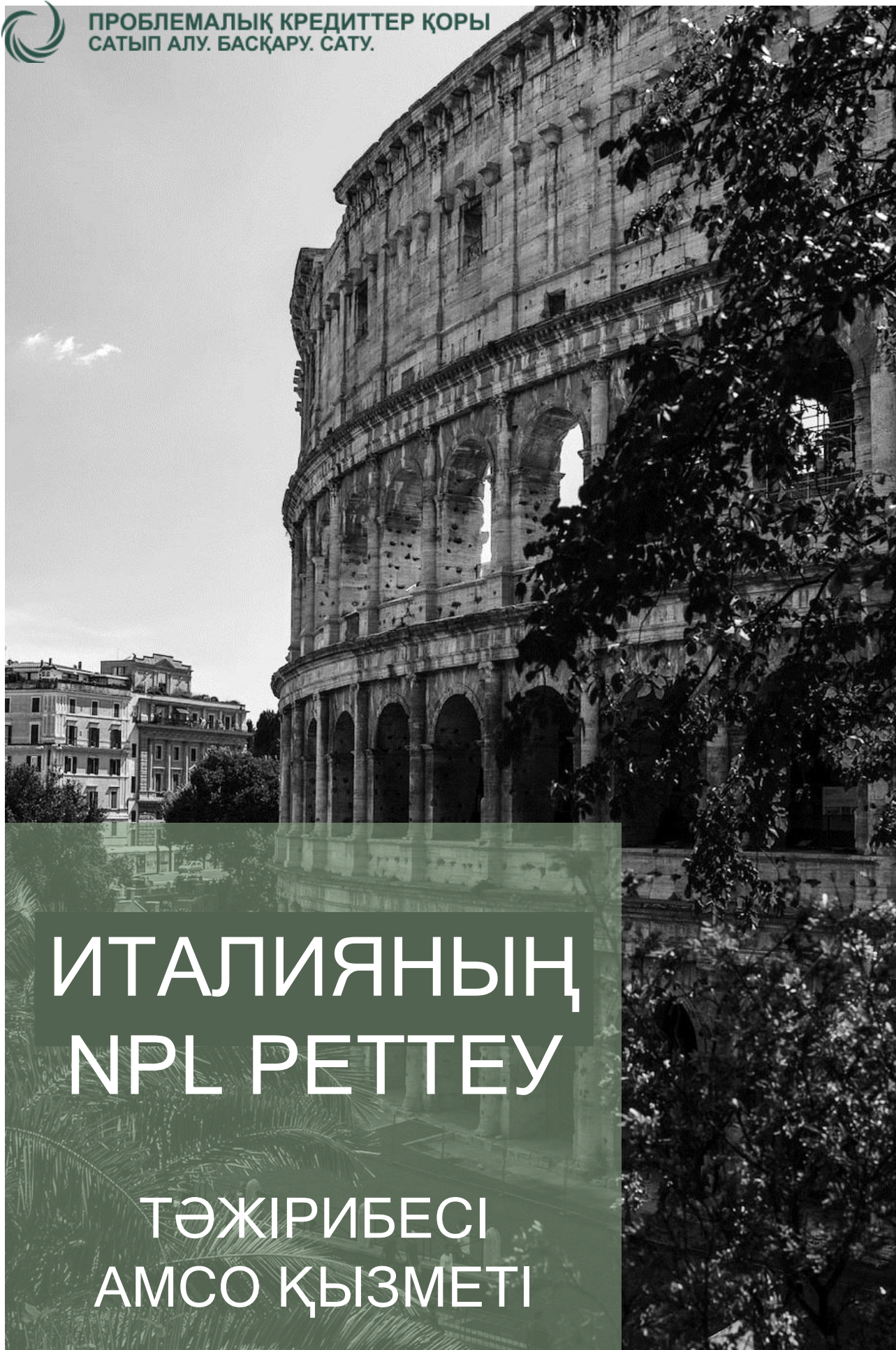

ПРОБЛЕМАЛЫҚ КРЕДИТТЕР ҚОРЫ
САТЫП АЛУ. БАСҚАРУ. САТУ.

ИТАЛИЯНЫҢ NPL РЕТТЕУ

ТӘЖІРИБЕСІ
AMCO ҚЫЗМЕТІ

I. Италиядағы NPL реттеу шаралары

NPL деңгейінің өсуіне алғышарттар

2018 жылы Италия Еуроаймақтағы барлық мерзімі өткен кредиттердің шамамен үштен бірін иеленіп, ЕО-ның «мұраға қалған қарыз» мәселесін шешуге бағытталған күш-жігерінің басты назарында қалды. Италиядағы NPL мәселесі банк жүйесінің баяу реформасымен тығыз байланысты, өйткені бұл жүйе төмен табыстылықпен және құрылымдық бытыраңқылықпен сипатталады. Соған қарамастан, Италияның тәжірибесі ерекше қызықты, өйткені 2019 жылға дейін Италияның NPL нарығын қолдауға бағытталған үкіметтік шаралар активтерді басқару жөніндегі орталықтандырылған компания құрылмай-ақ жүзеге асырылды.

Еуроаймақтың басқа елдерінен айырмашылығы, Италияда 2008 жылғы жаһандық экономикалық дағдарысқа дейін несиенемесе жылжымайтын мүлік нарығында қарқынды

өсім байқалған жоқ - үй шаруашылықтарының қарызы мен несиенің портфелінің сапасы тұрақты деңгейде қалды. Алайда, Италияның Еуропалық Одақ құрамында болған бүкіл кезеңінде экономикалық өсім әлсіз деңгейде сақталды. Алайда, Италияның Еуропалық Одақ құрамында болған бүкіл кезеңінде экономикалық өсім әлсіз деңгейде сақталды.

Жұмыс істемейтін несиелер деңгейі 2009 жылғы рецессия басталғаннан кейін күрт өсті. Банктік капиталдың резервтері жеткіліксіз болды (2009 жылы капитал жеткіліктілігі 11,7% деңгейінде), бұл банктерге мерзімі өткен қарыздарды есептен шығаруға мүмкіндік бермеді.

Салық заңнамасындағы шектеулер мен банкроттық рәсімдеріне қатысты қиындықтар, сондай-ақ ұзаққа созылған сот процестері NPL-ды реттеу процесін одан әрі қиындатты.

I. Италиядағы NPL реттеу шаралары

нpl үлесін төмендетудегі алғашқы қадамдар - құқықтық шаралар

Сонымен қатар, Италияда проблемалық кредиттерді реттеуге бағытталған шаралар салыстырмалы түрде кеш қабылданды - 2015 жылы үкімет банкроттық рәсімдерінің ұзақтығын қысқартты, бұл қарыздарды өндіріп алу процесінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік берді.

2016 жылы сондай-ақ соттан тыс тәртіпте берешекті мәжбүрлі түрде өндіріп алу рәсімін реформалау жүргізілді, сондай-ақ банкроттық рәсімдерінің ашықтығын арттыруға бағытталған басқа да шаралар қабылданды. Сонымен қатар, Италияның несие секьюритизациясы туралы заңына түзетулер енгізіліп, несие сату процесін жеңілдету және арнайы мақсаттағы компанияларға (SPV) кредиттерді қайта құрылымдау процесіне қатысу құқығын беру қарастырылды.

2016 жылға қарай банктерге қадағалау органдарының бақылауы күшейді, оның ішінде баланстағы NPL көлемін қысқарту бойынша мақсатты көрсеткіштерді белгілеу арқылы, бұл ретте стресс-активтердің қайталама нарығында проблемалық кредиттер көлемі айтарлықтай артты. Сонымен қатар, ұсақ банктерді біріктіруге немесе таратуға бағытталған шаралар қабылданды, бұл несие жүйесінің жалпы портфелін уытты қарыздардан «тазартуға» және оларды NPL-дың қайталама нарығына «ауыстыруға» мүмкіндік берді.

Басқа елдердегідей, Италиядағы стресс-активтер нарығының дамуына кедергі келтірген ең өзекті мәселелердің бірі NPL бағалау жүйесі болды.

I. Италиядағы NPL реттеу шаралары npl үлесін төмендетудегі алғашқы қадамдар - gacs іске қосылуы

Ұзақ уақыт бойы инвесторлар ұсынған активтерді бағалау мен оларды сататын банктердің бағалауы арасында үлкен алшақтық байқалды. Бұл мәселені шешу мақсатында 2015 жылы Италия үкіметі мемлекет қолдайтын активтерді басқару жөніндегі орталықтандырылған компания құруды ұсынды. Алайда, бұл схема Еуропалық комиссиямен келіспеушілікке ұшырады, өйткені активтерді нарықтық бағадан жоғары бағамен сатып алу мемлекеттік көмектің теріс пайдаланылуына әкелуі мүмкін деген қауіп болды.

2016 жылы балама шешім ретінде GACS («Garanzia Cartolarizzazione Sofferenze» немесе «Жұмыс істемейтін несиелерді секьюритизациялауды кепілдендіру») бағдарламасы мақұлданды.

Осы схемаға сәйкес, Италия Қазынашылығы SPV (банктер-қатысушылар құрған) шығарған облигациялардың жоғары транштарын кепілдендіреді, олар өз кезегінде проблемалық кредиттермен қамтамасыз етілген.

GACS пайыздық және негізгі төлемдерді мына талаптар орындалған жағдайда жабады:

- 1) NPL пулдары SPV банктері арқылы олардың таза баланстық құнынан аспайтын бағамен сатылуы тиіс;
- 2) SPV кемінде екі облигациялық транш (жоғарғы және төменгі) шығаруы қажет;
- 3) Жоғары транштағы облигациялар кем дегенде ЕОБ мақұлдаған бір сыртқы кредиттік ұйымның инвестициялық деңгейдегі рейтингіне ие болуы керек;

I. Италиядағы NPL реттеу шаралары

npl үлесін төмендетудегі алғашқы қадамдар - atlante қорының құрылуы

4) Проблемалық кредиттерді басқаруды сатушы банкпен немесе оның тобымен байланысты емес үшінші тарап жүзеге асыруы тиіс;
5) Төменгі облигациялар бойынша төлемдер тек жоғары облигациялар өтелгеннен кейін ғана жүзеге асырылуы мүмкін;
6) Төменгі облигациялардың көпшілігі сыртқы инвесторларға сатылуы тиіс.

GACS-қа қосымша ретінде кейбір итальяндық банктер Atlante жабық қорын құру үшін бірікті, оған итальяндық банктер, банк қорлары және сақтандыру компаниялары

инвестиция құяды. Бұл қорды тәуелсіз басқарушы - Quaestio Capital Management басқарады. Қордың мақсаты - бір жағынан капитал жеткіліксіз банктерге қолдау көрсету, ал екінші жағынан, проблемалық несиелерді секьюритизациялау процесінің кіші транштарын сатып алу.

Қабылданған шаралардың нәтижесінде 2018 жылдың ортасында Италиядағы мерзімі өткен несиелердің үлесі ең жоғарғы 18%-дан 10%-дан төмен деңгейге дейін азайды. 2022 жылдың соңында елдің банк секторындағы сот өндірісіндегі NPL үлесі шамамен 3%-ды құрады.

Италия банк секторының несиелер портфеліндегі NPL деңгейінің динамикасы

Дереккөз: Дүниежүзілік банк

II. АМСО құрылуы

Қызметтің алғашқы кезеңдері мен қалыптасуы

Италия үкіметі GACS схемасын енгізуді қоса алғанда, кең ауқымды механизмдерді қолданғанына қарамастан, NPL реттеудің тағы бір құралын - активтерді басқару бойынша орталықтандырылған компанияны пайдалануды шешті.

АМСО компаниясы (немесе Asset Management Company) Società per la gestione di attività компаниясын қайта ұйымдастыру нәтижесінде құрылды (ит. Активтерді басқару компаниясы немесе SGA). Ол бастапқыда 1989 жылы Banco di Napoli-ді сауықтыру мақсатында банктің проблемалық несиелерін сатып алу арқылы құрылды.

1997 жылы SGA қаржылық делдал мәртебесіне ие болды. Бұл мәртебе Италияның банк қызметі туралы заңына сәйкес оған несие беру құқығын берді.

1997-2002 жылдар аралығында SGA Banco di Napoli және осы банк тобына кіретін басқа компаниялардан NPL сатып алу бойынша бірнеше мәмілелер жасады, сондай-ақ Graal S.r.l. сияқты лизингтік қызмет көрсететін компаниялардың акцияларын иеленді. 2014 жылы Banco di Napoli SGA-ны бүкіл несие портфелін басқару үшін тікелей сервистік агент ретінде тартты. Жалпы сомасы шамамен 3 млрд еуроны құрады.

2016-2017 жылдары SGA қызметіндегі бетбұрыс кезең болды. Әлемдегі ең көне банк - Monte dei Paschi di Siena, сондай-ақ Banca Popolare di Vicenza және Veneto Banca («Banche Venete» деп аталады) дағдарысқа ұшырады. Осы кезеңде Италия үкіметі Banche Venete дағдарысын реттеу үшін Atlante қорын тарту мүмкіндігін зерттей бастады.

II. АМСО құрылуы

SGA-ның мемлекеттік АБК - АМСО-ға трансформациясы

2016 жылы Atlante Banche Venete акцияларын сатып алды, ал оның «егіз қоры» Atlante II (кейіннен Italian Recovery Fund - IRF болып өзгертілді) банктердің стресс активтер портфелін ЕО-ның мемлекеттік көмек көрсету шектеулеріне сәйкес нарықтық жағдайларда сатып алуы тиіс еді.

Қосымша ретінде, үкімет SGA-ны макроэкономикалық миссиясы бар мемлекеттік АБК-ға айналдыру үшін алғышарттарды әзірледі. Осылайша, 2016 жылы бүкіл SGA акционерлік капиталын Италияның экономика және қаржы министрлігіне тапсыруды міндеттейтін жарлыққа қол қойылды. Бұдан басқа, ұйымның функционалы мен корпоративтік мақсаттары кеңейтілді және қаржы

жүйесінің стресс активтері мен басқа да активтерін сатып алу және басқару қарастырылды.

Atlante-ның араласуы Banche Venete дағдарысын болдырмау үшін жеткіліксіз болды. Осыған байланысты 2017 жылғы маусымда Италия үкіметі Еуропалық комиссиямен бірлесіп, екі банктің дағдарысын реттеудің жаңа схемасын әзірледі.

Banche Venete мәжбүрлі таратуға ұшырады, ал оның активтері мен міндеттемелері (уытты портфельден басқа) Еуропалық комиссияның қолдауымен Intesa Sanpaolo банкіне сатылды. Өз кезегінде, екі банктің жалпы баланстық құны 18,3 миллиард еуроны құрайтын стресс активтері SGA басқаруына берілді.

III. AMCO қызметі

SGA-ның мемлекеттік АБК - AMCO-ға трансформациясы

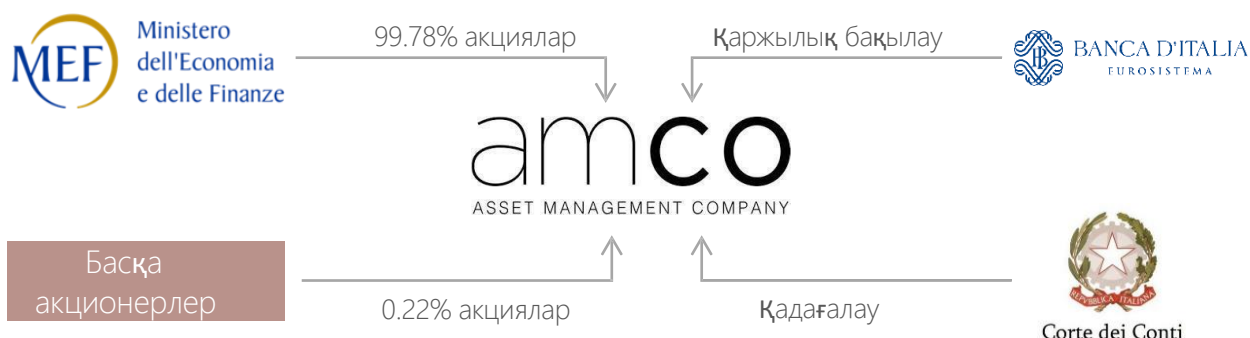
Портфельдің сатып алу бағасы баланстық құн деңгейінде белгіленді, бірақ активтерді басқару барысында өндірілген қаражат деңгейі мен компания шығындарына байланысты түзетілді. Бұдан басқа, SGA портфель үшін төлемді бірден жасамады, керісінше, қаражат өндірілген сайын төлемдерді кезең-кезеңімен жүргізуге келісті.

Banche Venete портфельдерін сатып алу кезінде SGA-ның басқару құрамы өзгеріп, оның басқару жүйесі мен ұйымдық құрылымы айтарлықтай күшейтілді.

2019 жылы компания өзінің атауын AMCO деп өзгертіп, жаңа стратегиялық жоспарды іске қосты. Бұл жоспар, атап айтқанда, қайтарымдылық көрсеткіштерін арттыру мен жаңа бизнес-бастамаларды біріктіруге бағытталды.

Осылайша, компания Италиядағы стресс активтер нарығындағы негізгі ойыншыға айналды. Оның қызметі енді жекелеген банктерді сауықтырумен ғана шектелмейтін болды.

2019 жылдың соңына қарай AMCO басқаруындағы жалпы активтер көлемі 23 миллиард еуродан асты.

III. АМСО қызметі

Мәмілелер түрлері және активтерді басқару

АМСО-ның соңғы мәмілелерін келесі стратегиялық бағыттар бойынша шартты түрде топтастыруға болады, онда компания активтерді басқарушы ретінде де, акционерлік капиталға инвестор ретінде де әрекет етеді:

1) Банктерден стресс активтерді "дәстүрлі" тікелей сатып алу;

2) Секьюритизация - АМСО жұмыс істемейтін несиелермен қамтамасыз етілген бірқатар облигацияларға инвестиция салады, мысалы, Banca Popolare di Bari және Banca del Fucino;

3) Несие қорларына инвестициялау - 2019 жылы АМСО бірқатар итальяндық банктердің уытты активтерін ұзақ мерзімді басқаруға арналған мультиоригинаторлық

платформаны құруға қатысты.

АМСО-ның активтерді басқару тәсілі басқа АБК-дан айырмашылығы жоқ.

Сатып алынған несиелер компания тарапынан "өміршең" активтерге бөлінеді, олар болашақта ақшалай қаражат әкелуі мүмкін, және "үмітсіз" қарыздар, оларды қалпына келтіру перспективасы жоқ.

Бірінші санаттағы қарыздар бойынша АМСО борышкерлердің қызметін қалпына келтіруге бағытталған шараларды, оның ішінде қосымша қаржыландыру бөлуді жүзеге асырады.

"Үмітсіз" несиелер бойынша АМСО қарызды өндіріп алу шараларын жүзеге асырады.

IV. АМСО қызметінің қазіргі жағдайы

2022 жылдың соңында АМСО басқаруындағы активтердің жалпы көлемі 36,4 млрд еуроны құрады.

Қарыздардың басым бөлігі (78%) корпоративтік секторға тиесілі. Сонымен қатар, жалпы портфельдің тек 52%-ы кепілмен қамтамасыз етілген.

АМСО активтерінің төрттен бірі сенімгерлік басқарушылардың басқаруында.

Компанияның жарғысында АМСО-ға активтерді сату құқығы да

берілгеніне қарамастан, соңғы есептерге сәйкес, компания бұл процесті әлі іске қоспаған.

2022 жылы АМСО сауықтыру және қарызды өндіріп алу шараларының нәтижесінде 1,5 млрд еуро мөлшерінде ақшалай қаражат қалыптастырды.

Қазіргі уақытта АМСО итальяндық стресс активтер нарығындағы жетекші орындардың бірін иеленеді, өйткені оның бәсекелестік артықшылығы мемлекеттік қолдау түрінде қамтамасыз етілген.

*Материалды "Проблемалық кредиттер қоры"
АҚ Корпоративтік даму департаментінің бас маманы
Әбілдаева Д.Е. дайындады*

*Ақпарат көздері:
AMCO's annual reports, amco.it*

*Non-performing Loans – New risks and policies?
Economic Governance Support Unit Study, 2021*